

Lypsykarjan eläinten ryhmittely- Robotin takakierto

Vasikkatilan vasikoiden ehdoilla
KESTO-Kestävä karjatalous
Savonia – Iisalmi 11.4.2014

Tapani Kivinen, MTT,

MTT

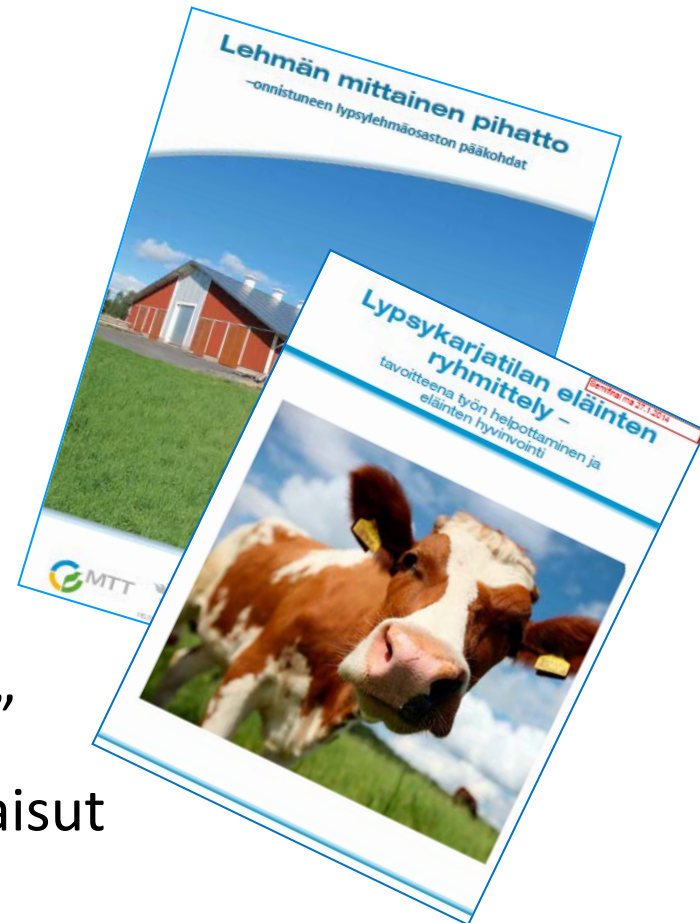

HELSINGIN YLIOPISTO

Hanke lyhykäisesti

- Asiantuntijatyöryhmä
  - Tutkijat + Ohry; MTT, HY, TTS, MMM, Evira, ProAgria, Valio
- Kirjallisuusselvitykset
- Tilatutkimus
  - 82 tilaa; 50 asema, 32 robotit (2+)
  - lehmää med. 116, tuotos ka 9200 kg
  - 10 907 lehmän havainnot
- Tulokset
  - ”Lehmän mittainen pihatto”
  - ”Lypsykarjatilan eläinten ryhmittely”
  - seminaariesitykset, tieteelliset julkaisut

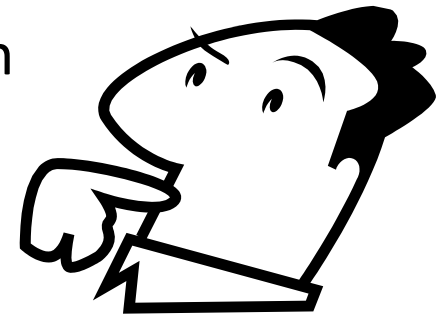
Miksi ryhmitellä?

- Ryhmä = eläinjoukko, jolla on oma paikka, rajattu toimintatila navetassa
- Ryhmittely = miten eri eläinryhmät sijoitetaan pihattoon ja miten niitä siirretään paikasta toiseen
- eri-ikäisillä ja erilaisissa tuotantovaiheissa olevilla eläimillä on erilaiset tarpeet
- Ryhmittelyn avulla optimoidaan pihatton toimivuutta - pyritään mahdollisimman hyvään lopputulokseen eläinten ja ihmisten hyvinvoinnin sekä taloudellisen tuloksen osalta.
- Laajennuksiin varautuessa kannattaa miettiä myös eläinten tulevaa ryhmittelyä

Ryhmittely on välttämätöntä, mutta turhia ryhmänvaihtoja kannattaa välttää!

- Siirto ryhmästä toiseen aiheuttaa stressiä eläimille, työtä hoitajalle, ja mahdollisen loukkaantumisriskin molemmille
  - Naudoilla on selvä arvojärjestys, joka tarkistetaan aina kun ryhmän kokoonpano muuttuu
  - Suuri osa karjanomistajien tai hoitajien työtaturmista tapahtuu eläimen toimesta (vahignossa); puristuminen, tallominen, puskeminen yms
- Eläimiä kannattaa siirtää kerralla useampia
  - Järkevää työajan käyttöä
  - naudat muodostavat pysyviä kaveruussuhteita, sopeutuminen on helpompaa tutussa porukassa
  - ”höykytys” ei kohdistu vain yhteen eläimeen

Ryhmittelyperusteita

- Ikä
  - vasikat ja nuorkarja, ensikot/muut lehmät
- Tuotantovaihe
  - ummessa/poikimista odottava/alku-, keski-, loppulypsykausi
- Lypsykapasiteetti/-tekniikka
  - Maitoa per robotti, kokoomatilan koko, hidas- ja nopealypsyiset lehmät
- Poikiminen, sairaus, toimenpide
- Tarpeellisten ryhmien määrä riippuu karjakoosta

juottovasikat

vieroitetut
vasikat

siemennettävät
hiehot

tiineet hiehot

tunnutettavat
lehmät, hiehot

poikivat lehmät
ja hiehot

vastapoikineet
lehmät ja hiehot

lypsylehmät

umpeutettavat
lehmät

erotellut
lehmät

ummessa
olevat lehmät

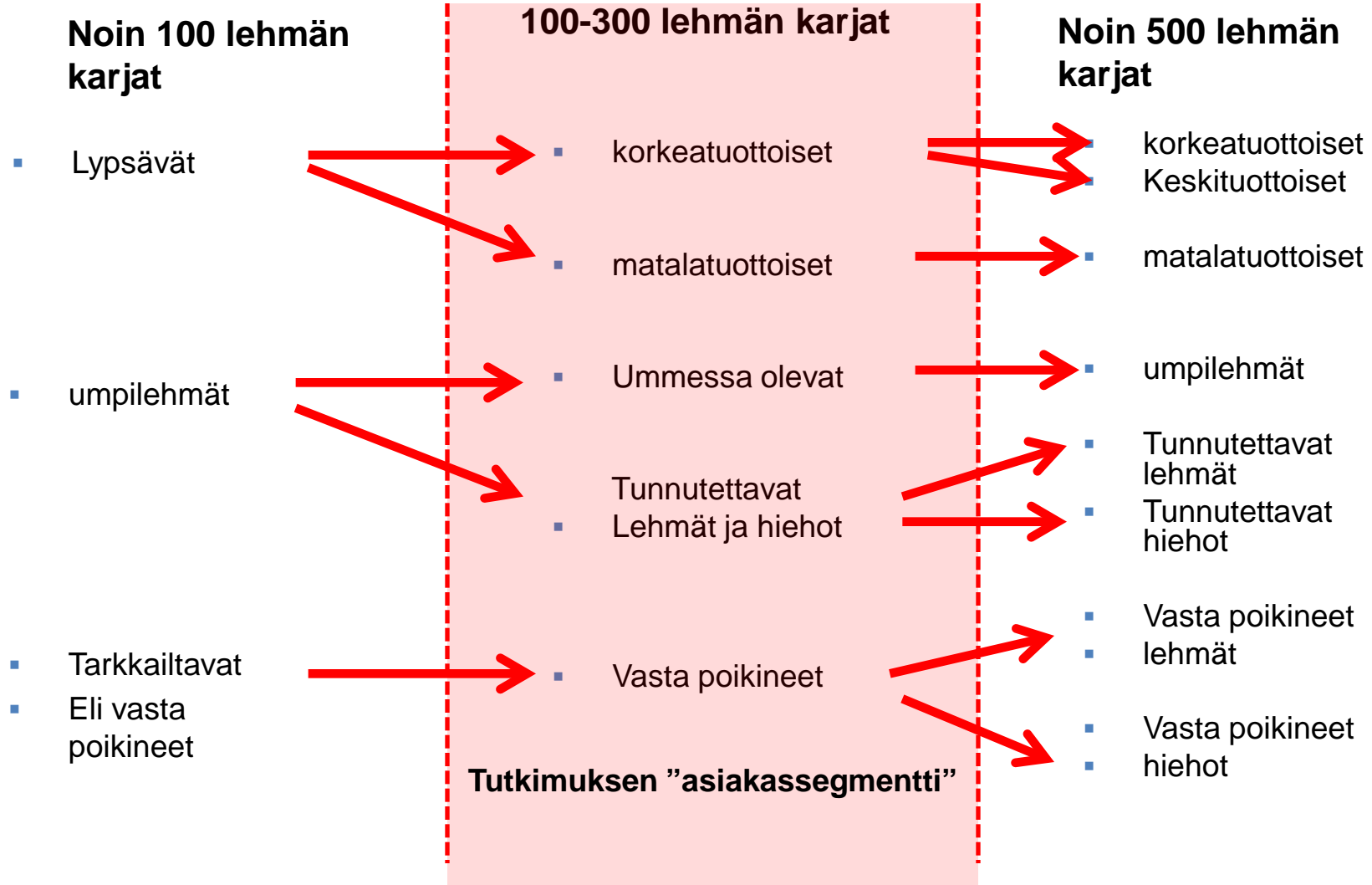
sairaant lehmät
ja hiehot

karanteeni-
lehmät ja hiehot

poistettavat
lehmät

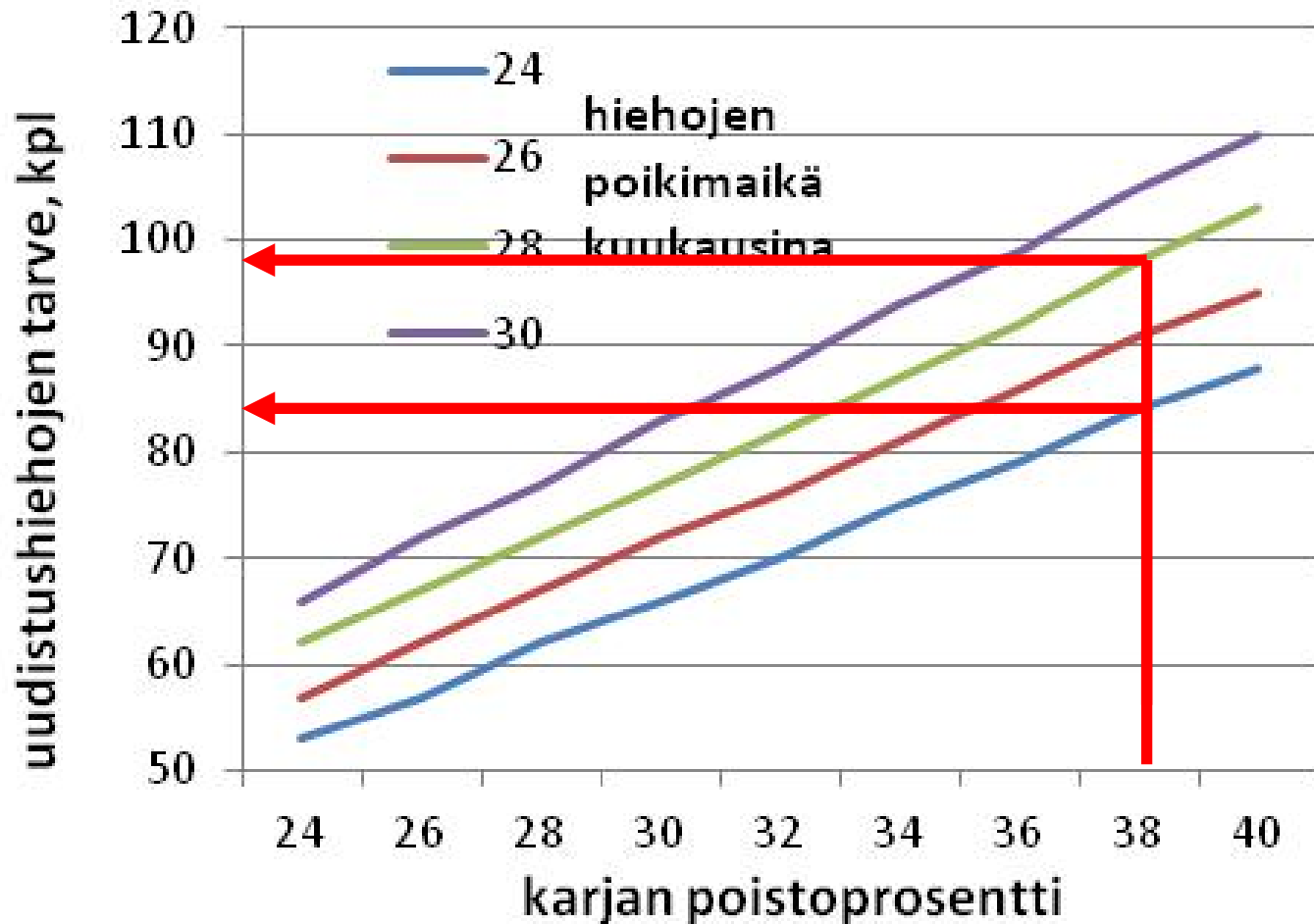
Ryhmien muodostuminen eri kokoluokissa

Esimerkkinä lypsyssä olevat lehmät

Uudistuskarjan paikkatarve

100 lehmän karjassa

Eläinpaikkatarpeen arviointi

LYPSYLEHMÄPIHATTO	ELÄINPAIKKATARPEEN VAIHTELUVÄLI	
maidossa olevat lehmät	74 %	81 %
ummessa olevat lehmät	12 %	16 %
poikimista odottavat hiehot	10 %	14 %
poikimassa olevat lehmät ja hiehot (1-3 pv)	2 %	4 %
vasta poikineet lehmät ja hiehot (2 viikkoa)	8 %	12 %

VASIKKALA		
0-2 kuukautta	11 %	13 %
2-6 kuukautta	16 %	20 %

NUORKARJAPIHATTO		
6 - 10 kuukautta	16 %	20 %
10 - 14 kuukautta	16 %	20 %
14 - 18 kuukautta	16 %	20 %
18 - 24 kuukautta	20 %	25 %

Mitoitusmatikka.....

	1 ROBOTTI	2 ROBOTTIA	3 ROBOTTIA	4 ROBOTTIA
LEHMÄT	80 kpl	160 kpl	230 kpl	300 kpl
maidossa	59 - 65	118 - 130	170 - 186	222 - 243
40 päivää ummessa	10 - 13	19 - 26	28 - 37	36 - 48
poikimista odottavat hiehot	7 - 9	15 - 19	21 - 27	27 - 36
poikimassa (1-3 pv)	2 - 4	4 - 7	5 - 10	6 - 12
vasta poikineet (2 -3 viikkoa)	4 - 6	8 - 13	12 - 18	15 - 24

	22 - 26 kpl	44 - 53 kpl	62 - 76 kpl	81 - 99 kpl
VASIKAT				
0-2 kuukautta	9 - 10	18 - 21	25 - 30	33 - 39
2-6 kuukautta	13 - 16	26 - 32	37 - 46	48 - 60

	59 - 73 kpl	117 - 146 kpl	167 - 210 kpl	216 - 273 kpl
HIEHOT				
6 - 10 kuukautta	13 - 16	26 - 32	37 - 46	48 - 60
10 - 14 kuukautta	13 - 16	26 - 32	37 - 46	48 - 60
14 - 18 kuukautta	13 - 16	26 - 32	37 - 46	48 - 60
18 - 24 kuukautta	20 - 25	39 - 50	56 - 72	72 - 93

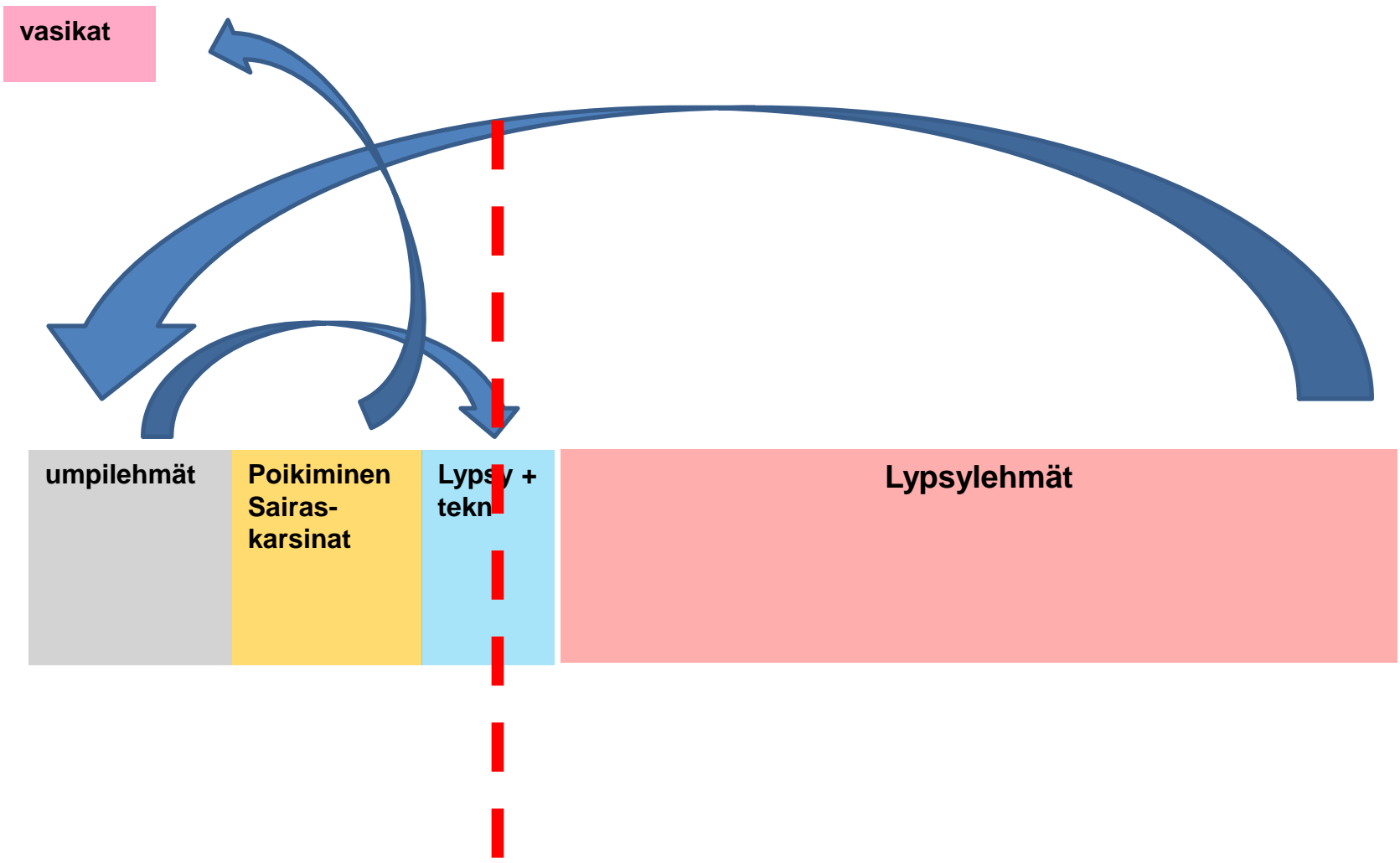
	8 KPL	20 KPL	28 KPL	36 kpl
HOIDETTAVAT LEHMÄT				
erottelulehmät (1 päivä)	2	5	7	9
hoidetut lehmät (10 päivää)	2	5	7	9
ontuvat lehmät (21 päivää)	2	5	7	9
poistettavat lehmät (28 päivää)	2	5	7	9

Muut välttämättömät eläintilat

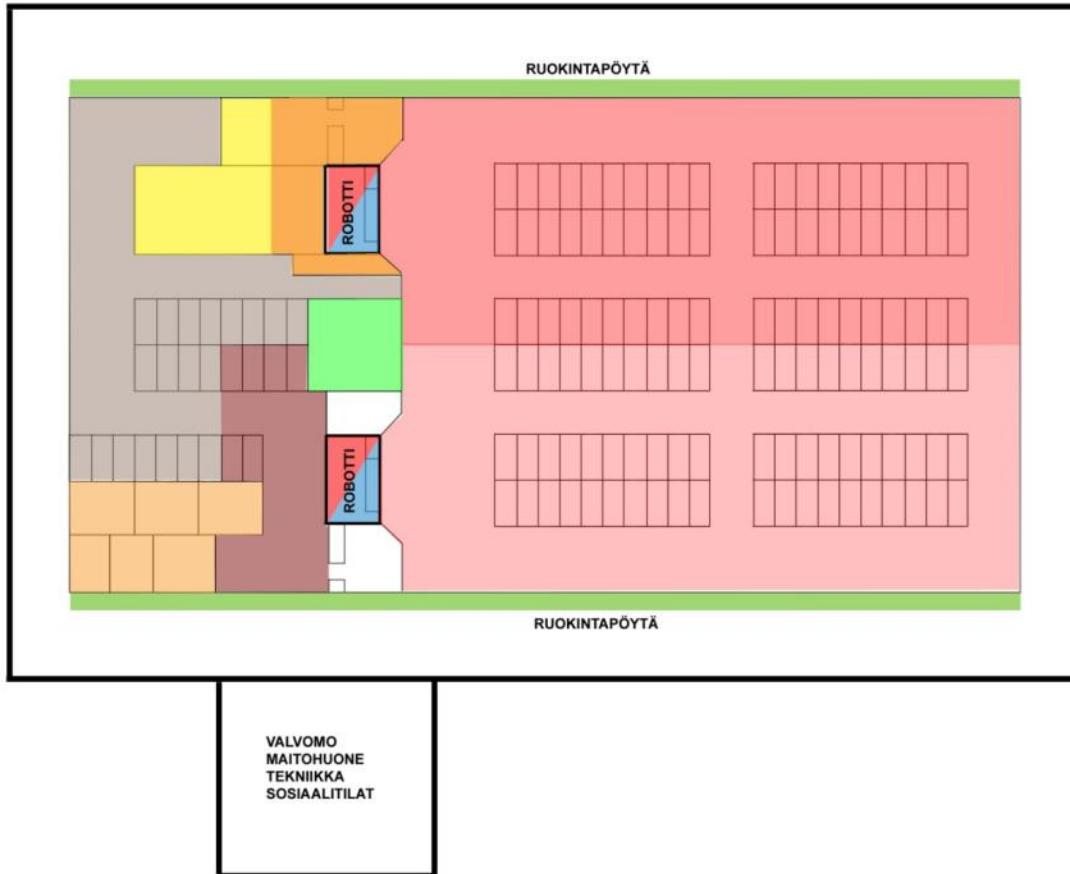
MMM:n tuettavaa rakentamista koskevien voimassa olevien Asetusten mukaan

	1 poikimapaikka jokaista alkavaa 20 lehmän ryhmää kohden yksittäis- tai ryhmäkarsinassa	1 sairaspaikka jokaista alkavaa 25 lypsylehmän ryhmää kohden 50 lehmään saakka ja sen ylittävältä osalta 1 paikka jokaista alkavaa 50 lehmän ryhmää kohden	1 sairaspaikka jokaista alkavaa 40 hiehon ryhmää kohden
1 robotti / 80 lehmää	4	3	2
2 robottia 160 lehmää	8	5	3
3 robottia / 230 lehmää	12	6	4
4 robottia / 300 lehmää	15	7	5

Robottipihaton toiminnallinen muutos

Malli Jack Rodenburg

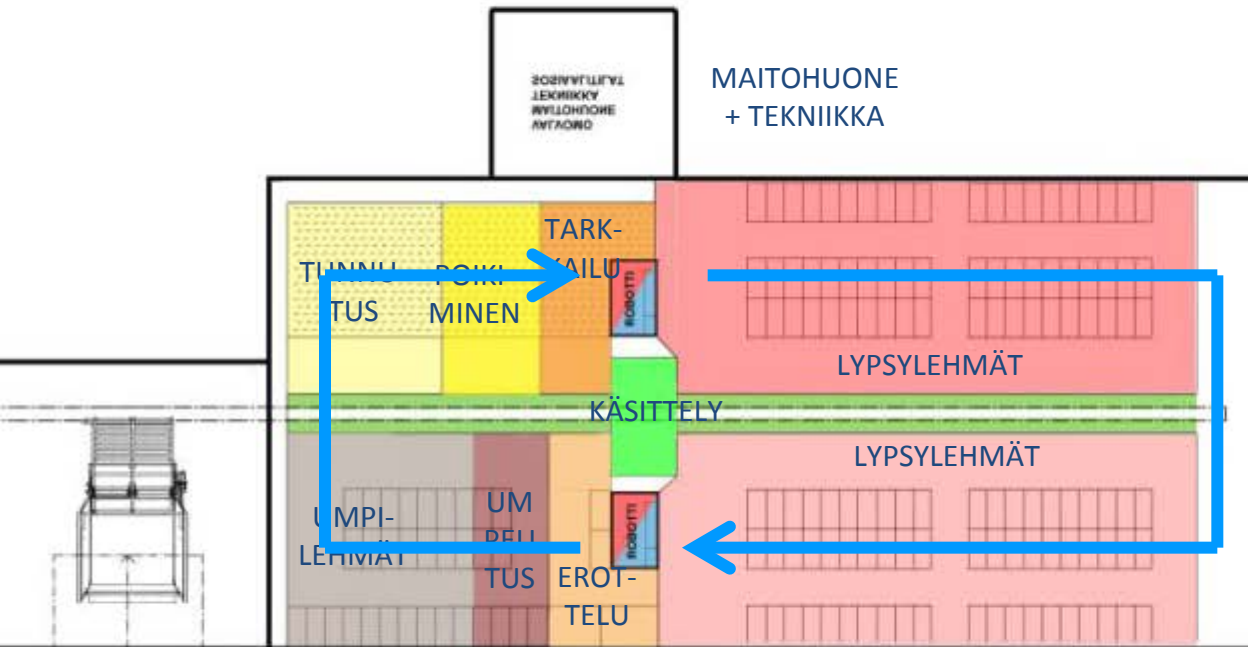

RYHMITTELYT KAHDEN ROBOTIN PIHATOSSA

- Lypsylehmäryhmä 1
- Lypsylehmäryhmä 2
- Erotteluryhmä
- Umpeutettava lehmät
- Ummessa olevat lehmät
- Poikivat lehmät
- Tarkkailtavat lehmät
- Käsittelykarsina

ROBOTTIPIHATTO - ULKOLAITARUOKINTA

Entä jos sittenkin keskipöytä

RYHMITTELYT KAHDEN ROBOTIN PIHATOSSA

- LYPSYLEHMÄRYHMÄ 1
- LYPSYLEHMÄRYHMÄ 2
- EROTTELURYHMÄ
- UMPEUTETTAVAT LEHMÄT
- UMMESSA OLEVAT LEHMÄT
- TUNNUTETTAVAT
- POIKIVAT LEHMÄT
- TARKKAITTAVAT LEHMÄT
- KÄSITTELYKARSINA

Tavoitteena looginen eläinkierto
tuotantovaiheen mukaan ja lyhyet siirrot

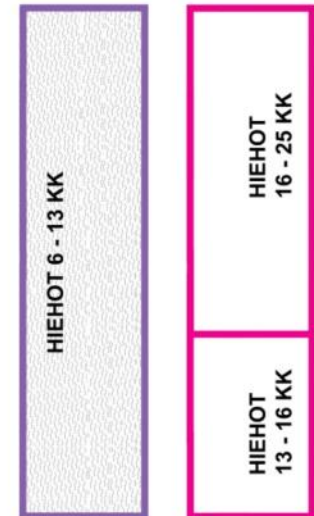
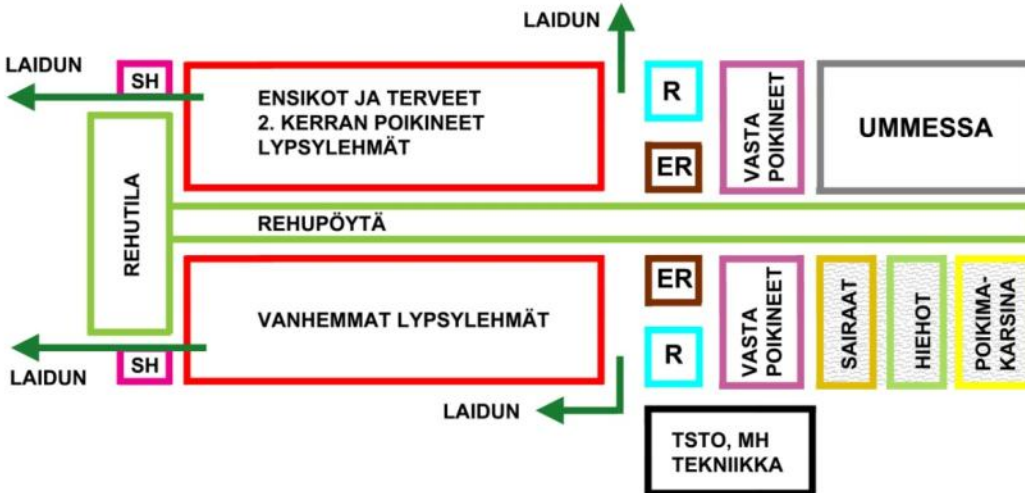
ROBOTTIPIHATTO – MATTORUOKKIJA KESKELLÄ

Palikat järjestykseen

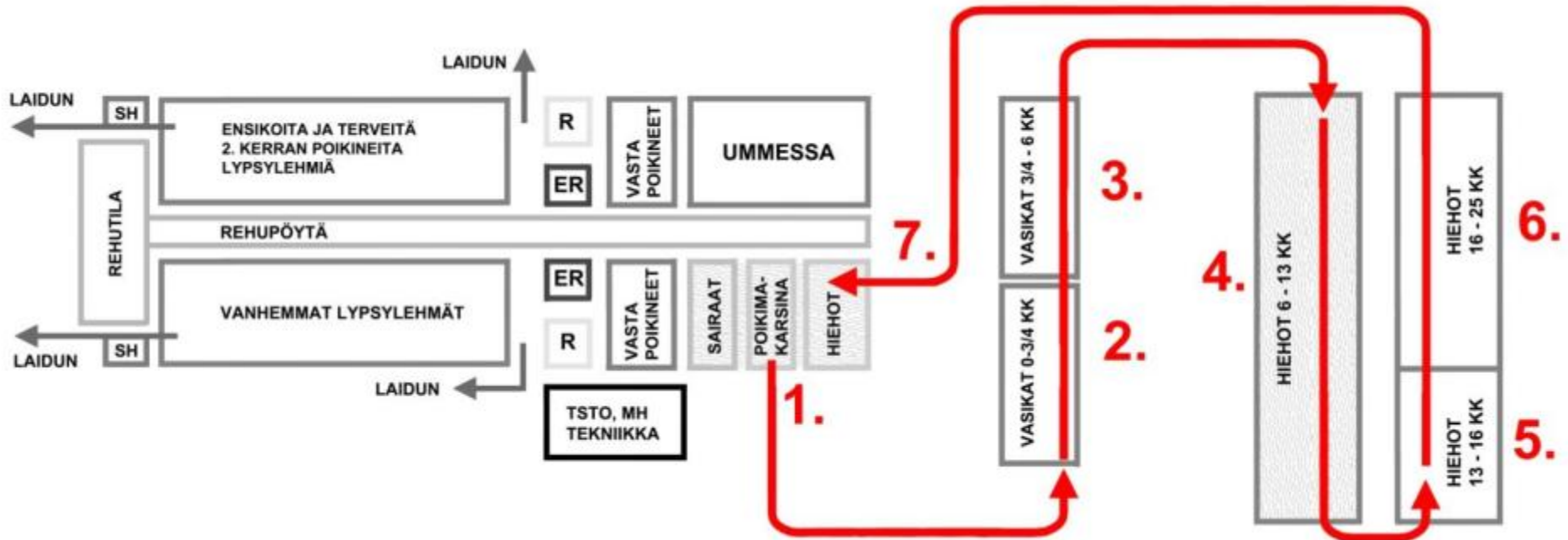
...mutta erilleen

Robottilypsyssä

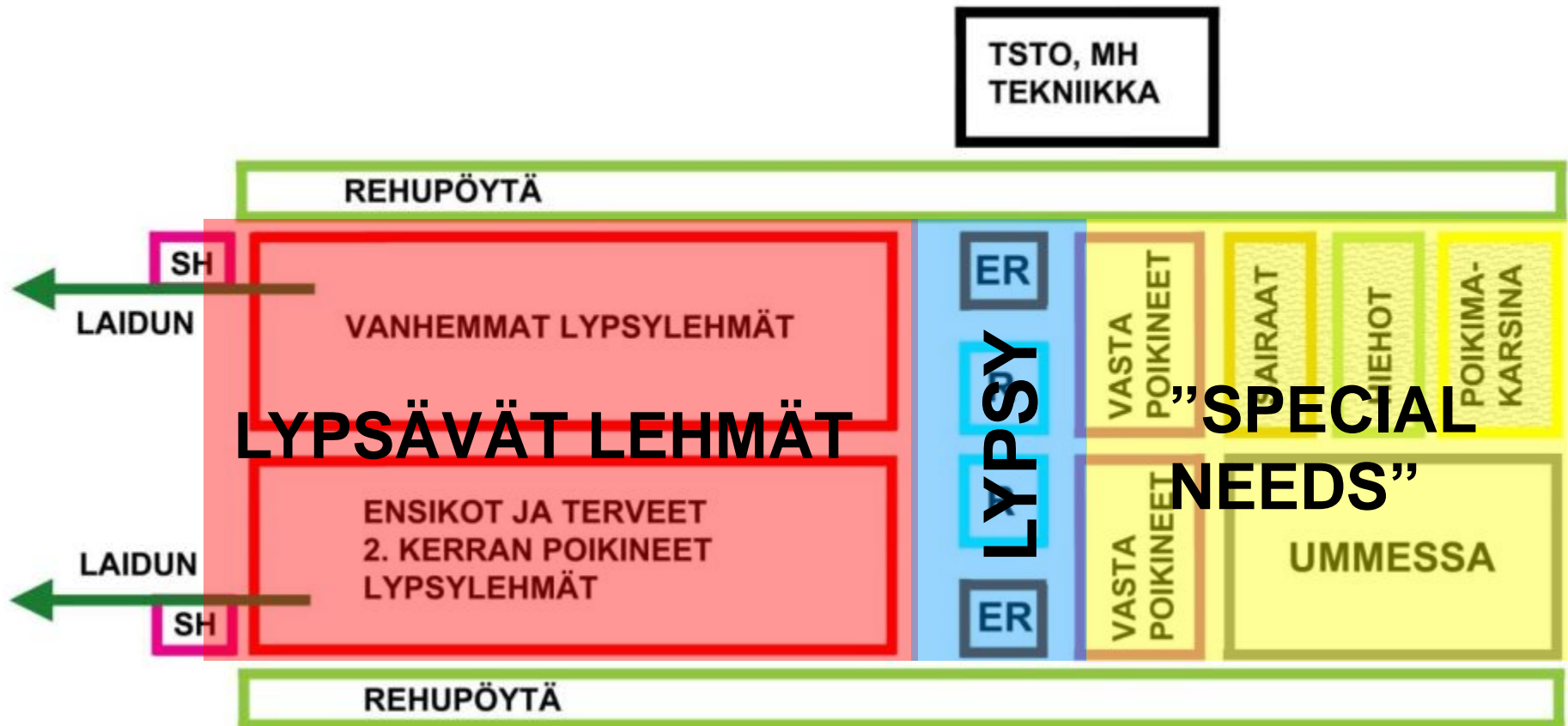
- Lehmäpihatto
- Vasikkatalo
- nuorkajapihatto

Vasikan tie lehmäksi – ”eläinflow”

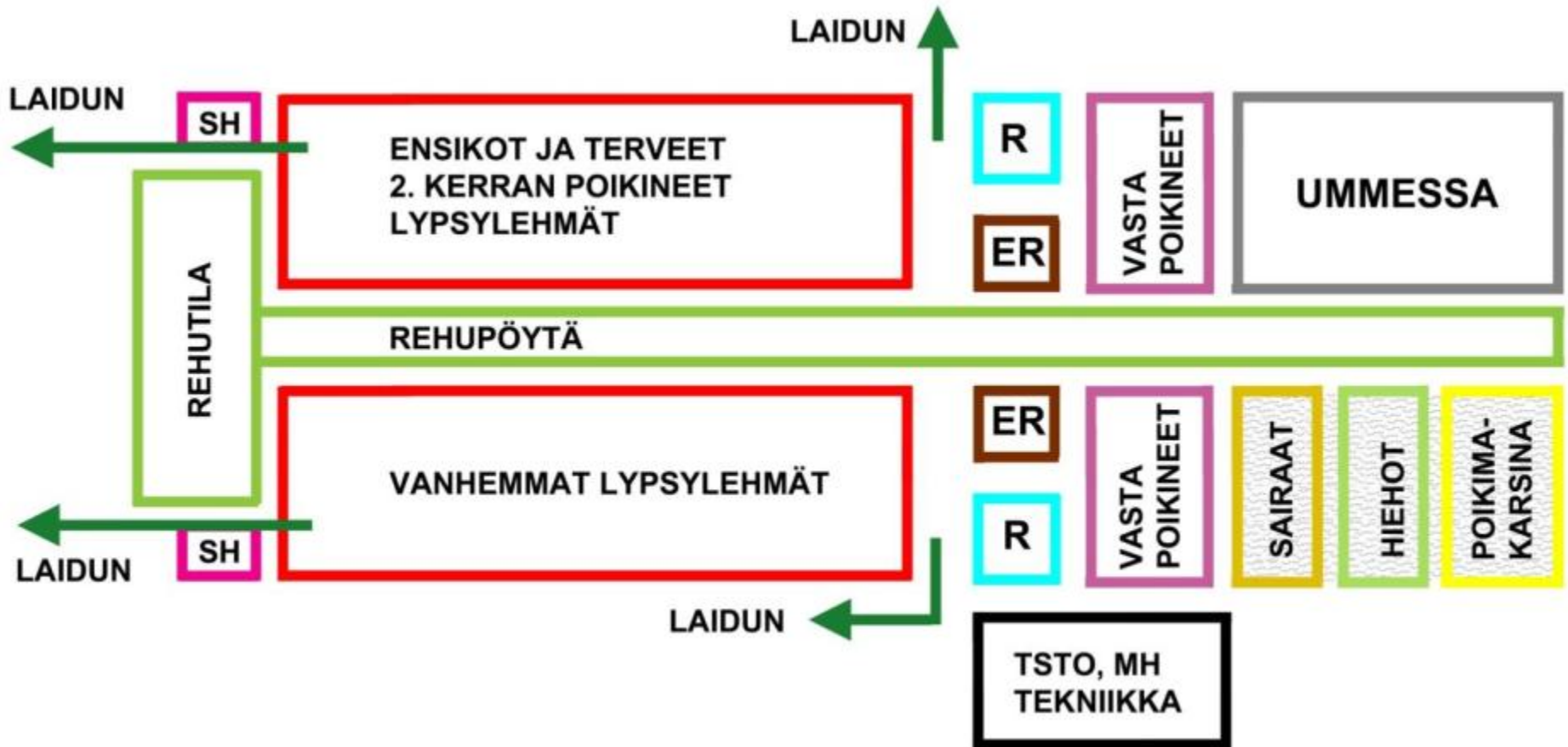

2-robottisen pihaton ryhmittelyt - ulkopöydät

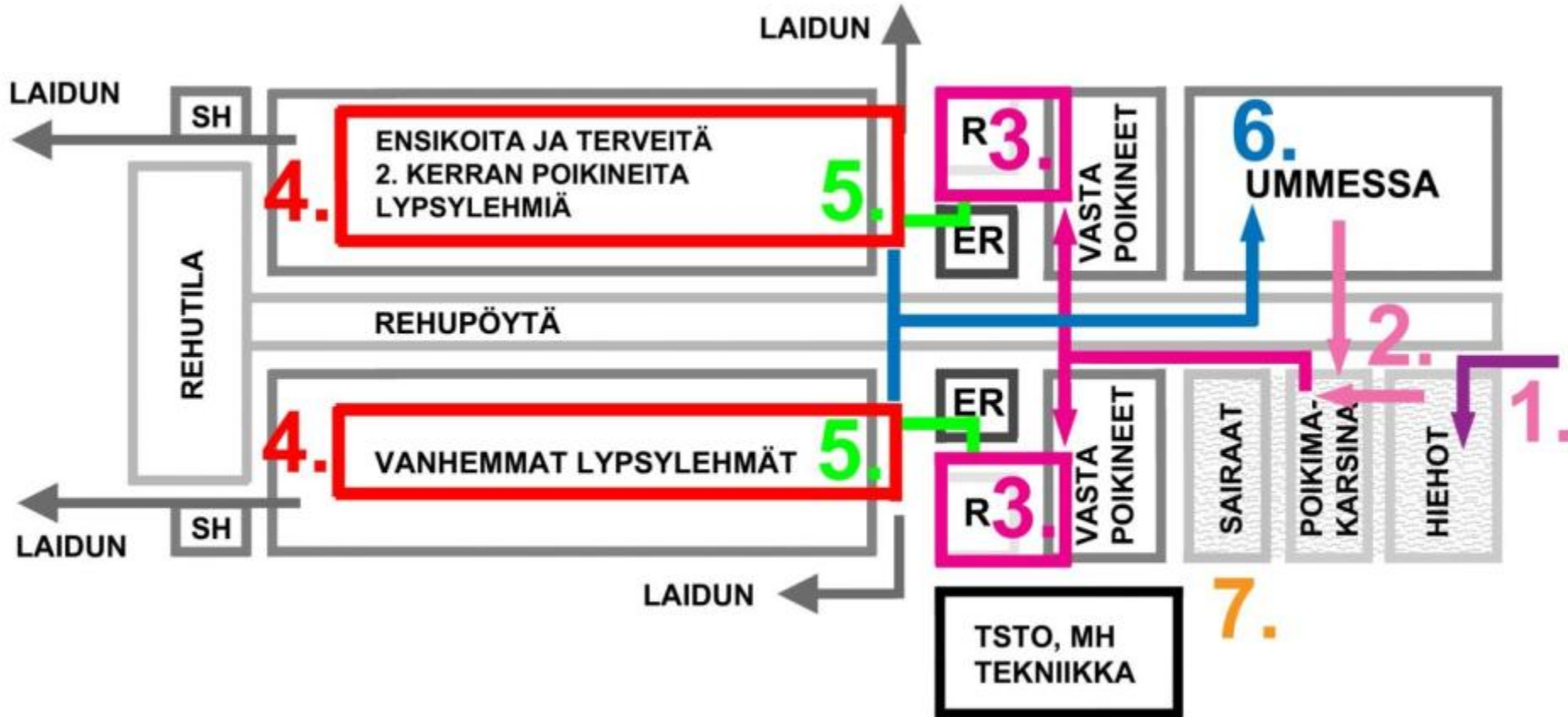

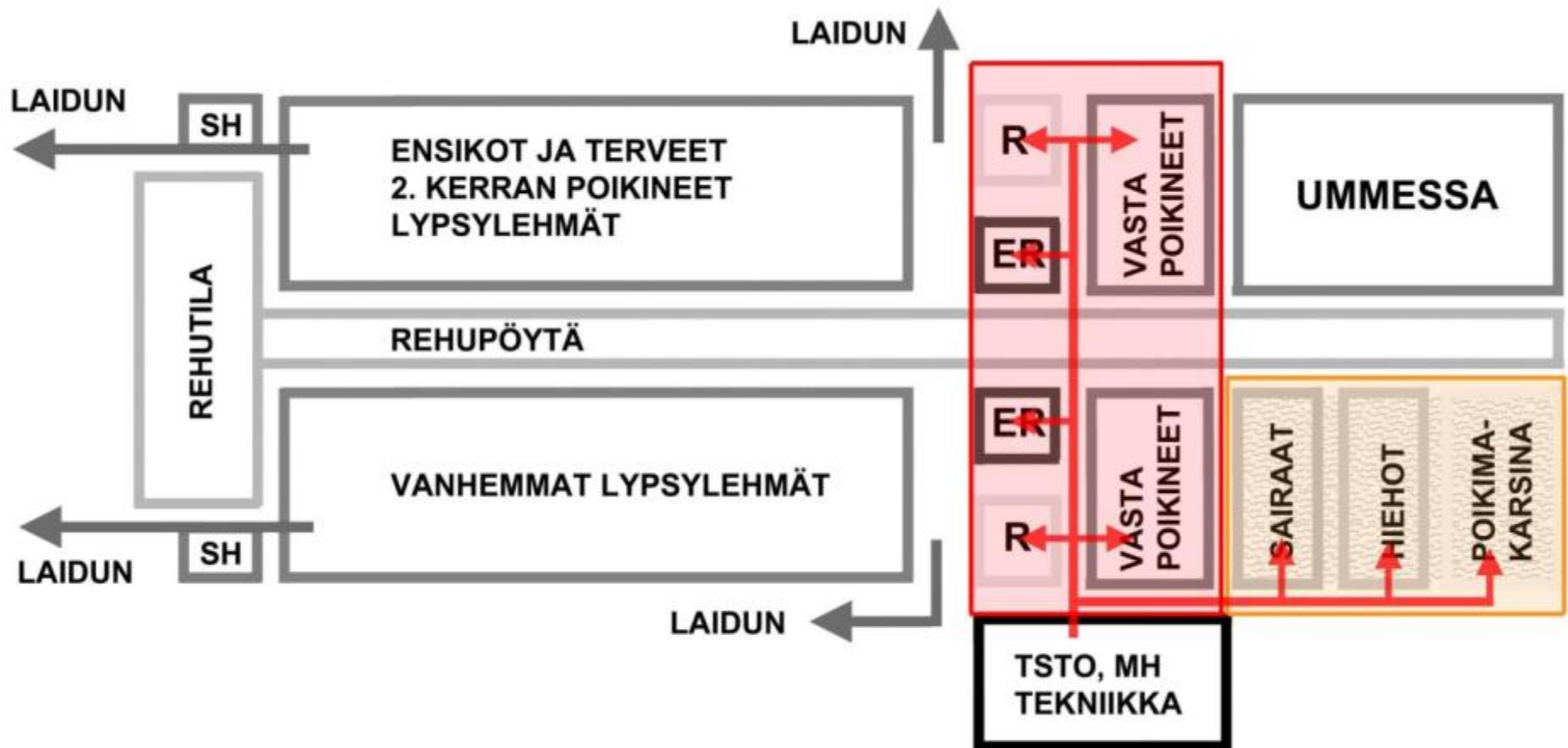
2-robottisen pihaton ryhmittelyt - keskipöytä

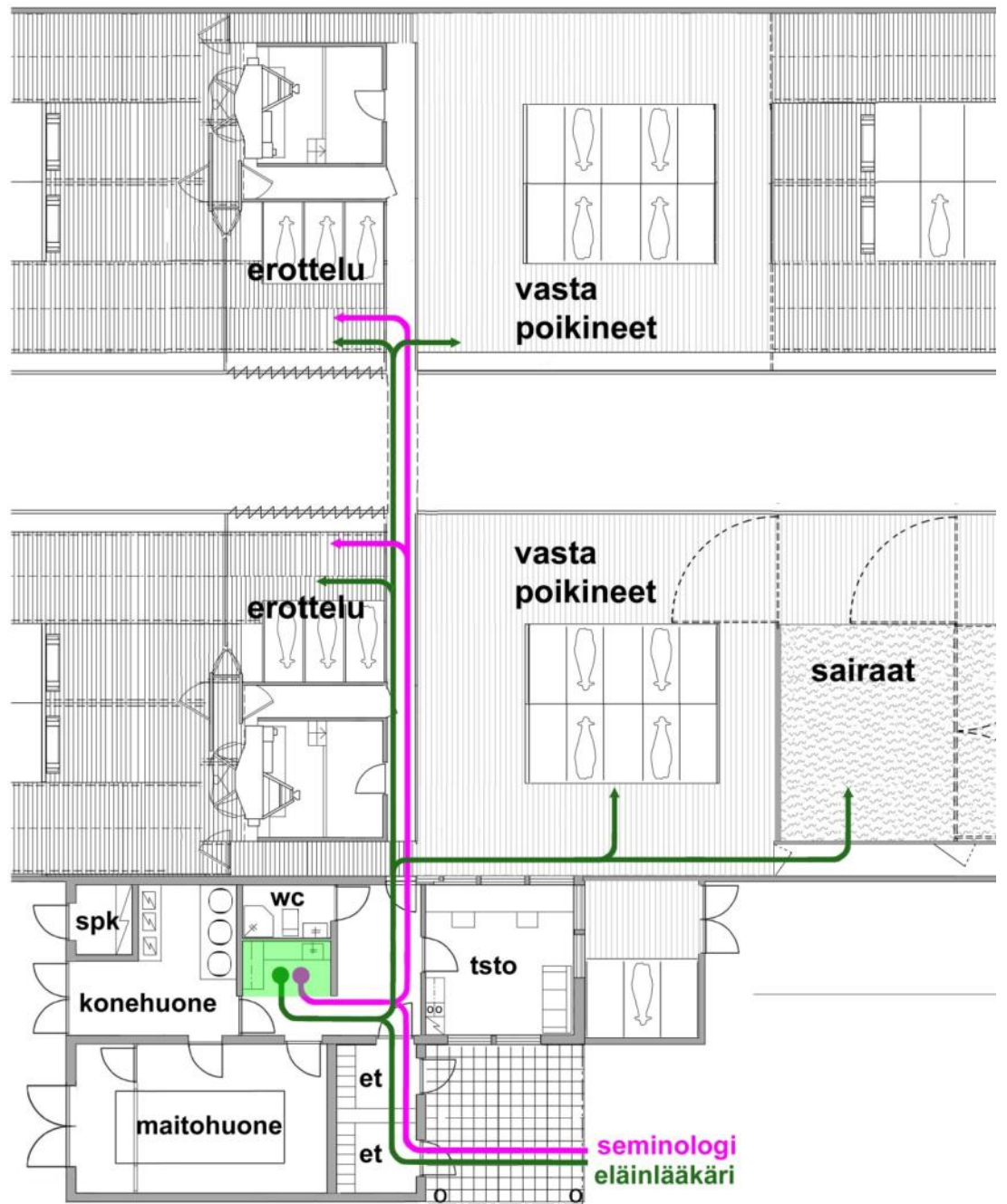
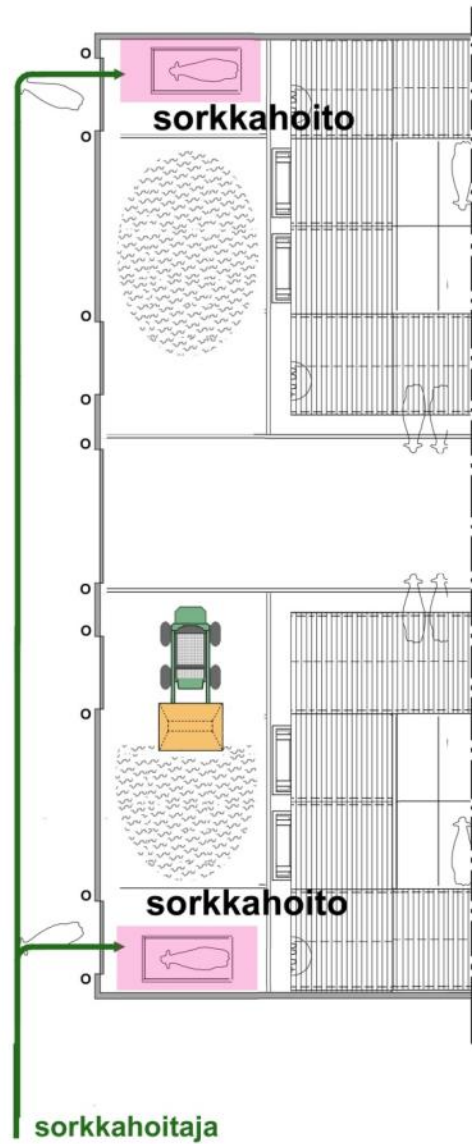

2-robottisen pihaton logistiikka

2-robottisen pihaton focusalueet

Kaikki alkaa poikimisesta

onnistunut lypsykausi rakennetaan
u m m e s s a ollessa

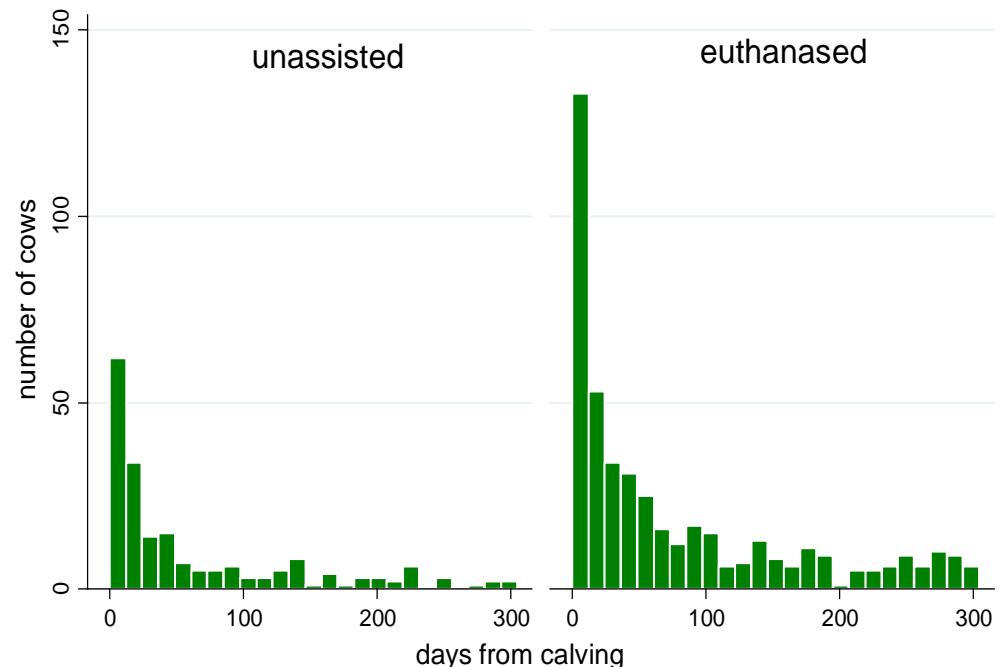
Miksi?

- Valtaosa lehmien sairastumisesta (x %) tapahtuu x päivän kuluessa poikimisesta
- Sairaudet lisäävät poistoriskiä (esim. hoidettu ja parantunut poikimahalvaus 29 kertaiseksi)
- 68% poistoista ”involuntary” (Bell ym., 2010)
- Poistohuippu lehmillä 30 pv, ensikoilla 10 pv poikimisesta => lypsykausi menetetään

LYTO2; Tilalla kuolleista lehmistä (6% poikineista)

- 10% kuoli päivään 2,
- 25 % päivään 8,
- 50% päivään 33 mennessä poikimisesta (Sarjokari ym., julkaisematon)

On farm death of cows regarding to days after calving

Ummessa olevat ja lopputiineet

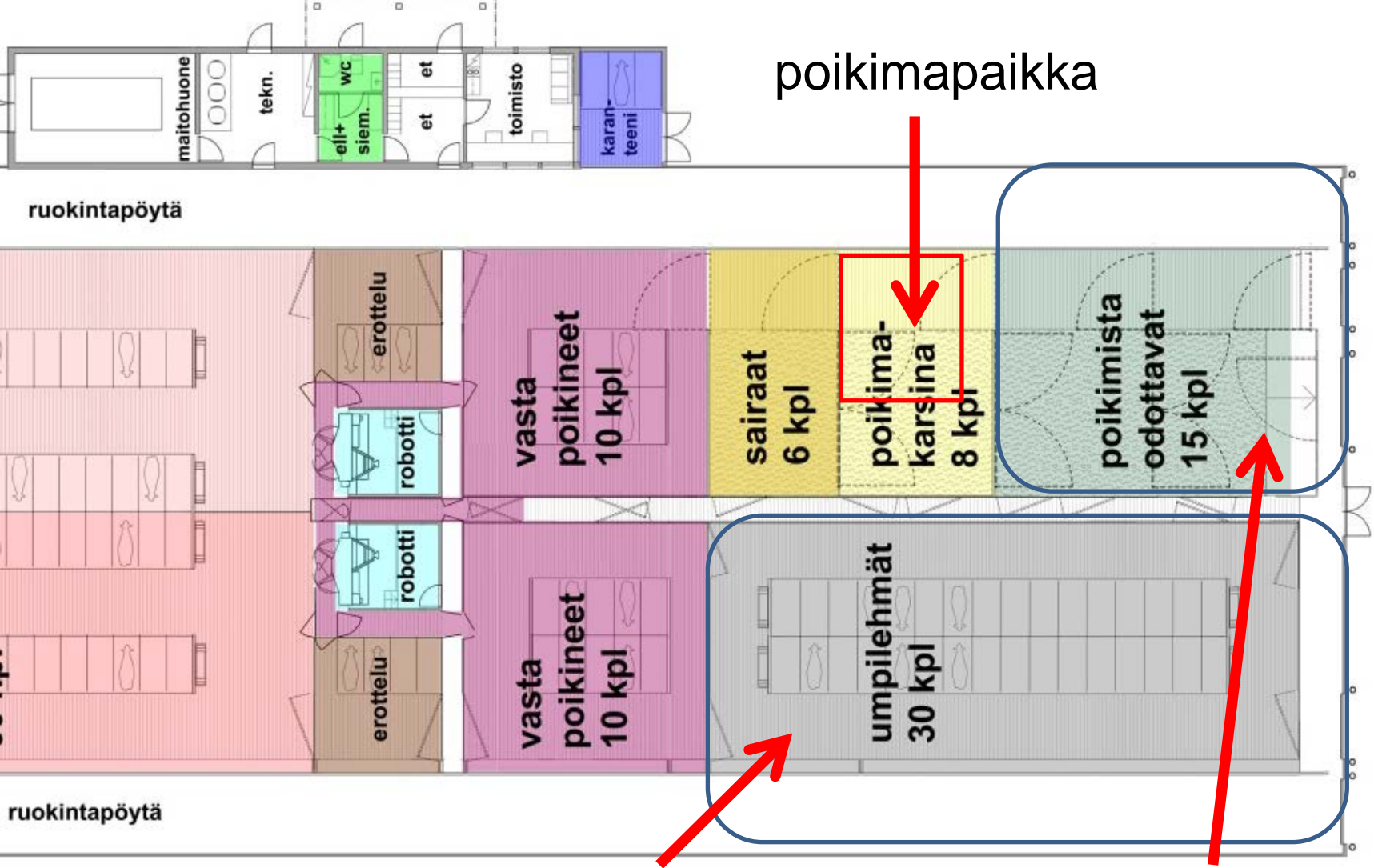
- Ovat leveitä ja painavia
- Makaavat lyhyempiä aikoja kerrallaan, nousevat useammin makuulta, käyvät useammin makuulle
- Ovat ”nälkäisiä”

Poikivat

- Tarvitsevat seurantaa, ja joskus synnytysapua
- Ovat alttiita tapaturmille ja sairauksille

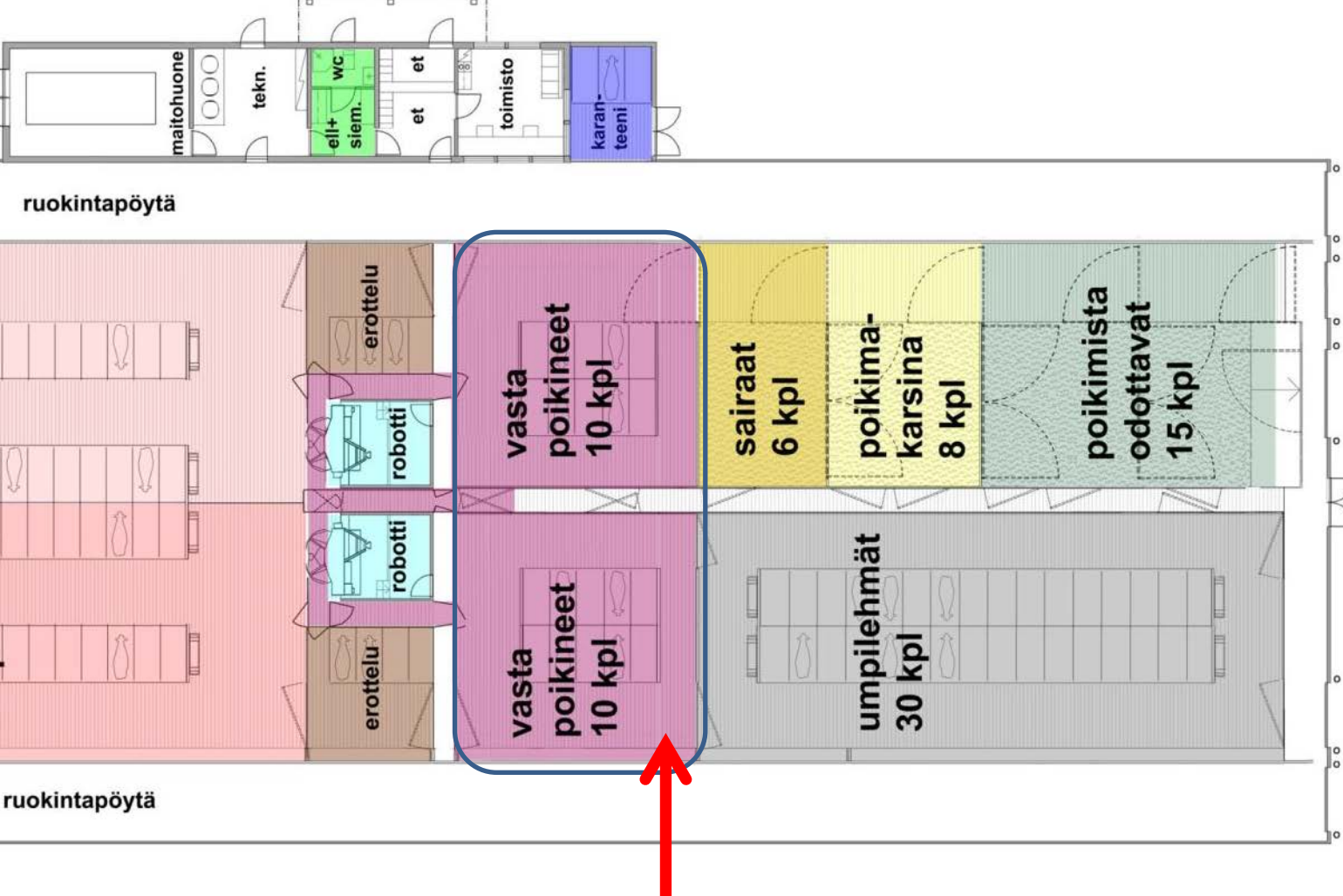
Vastapoikineet

- Tarvitsevat VAPAASTI ruokaa ja vettä = AINA halutessaan
- Laihtuvat silti => NEB, sorkkapatjakin ”laihtuu”
- **LEPO** ↑ = sorkkien verenkierto ↑ + utareen verenkierto ↑
+ kasvuhormoni ↑ = **TUOTOS** ↑

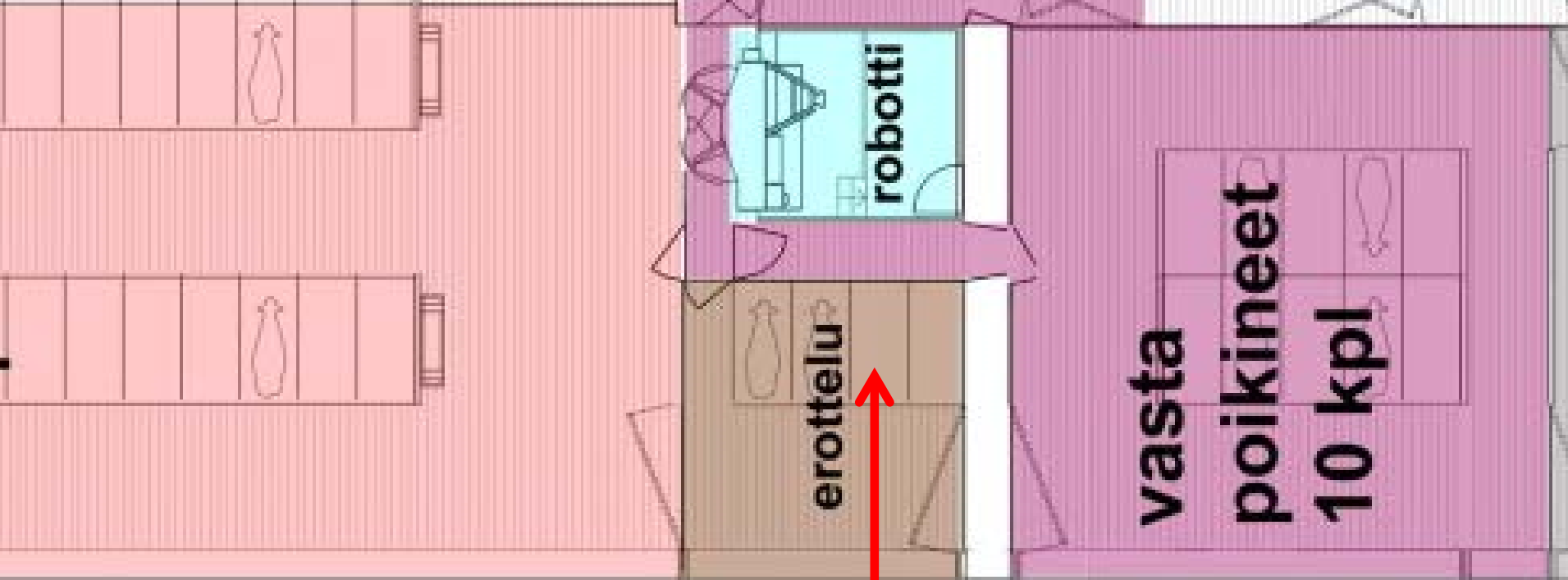

- Luxusparret; leveät, pehmeät, oikein säädetyt niskapuomit, 1/1 min
- Pöytätilaa 1/1, lukittuva ruokintaeste
- 2 vesiallasta, Ei umpipussikäytäviä
- Ryhmäkarsina, kestokuivikepohjalla
- 11m²/le minimi
- Lukittuva ruokintaeste

- Oma pieni ryhmä
- Ei umpipussia
- Syöntitilaa 1/1
- Luxus-parret
- kumimattokäytävä
- Tarkkailu!

ruokintapöytä

- Kunnollinen makuupaikka
  - Jatkuva pääsy rehun ja veden ääreen
- => lehmät voivat odottaa rauhassa toimenpidettä / siirtoa muihin ryhmiin